

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD.410.015.03.2020

Pan
Henryk Miotk
Dyrektor Szkoły

Szkoła Podstawowa im. Alojzego Nagła
w Nowym Dworze Wejherowskim
ul. Szkolna 1
84-206 Nowy Dwór Wejherowski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/007 – Działalność organów administracji publicznej dotycząca podtrzymywania tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa im. Alojzego Nagla w Nowym Dworze Wejherowskim, ul. Szkolna 1, 84-206 Nowy Dwór Wejherowski (dalej: „Szkoła”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Henryk Miotk, Dyrektor Szkoły Podstawowej im. Alojzego Nagla w Nowym Dworze Wejherowskim, od 1 września 1992 r. (dalej: „Dyrektor”)
Zakres przedmiotowy kontroli	Zapewnienie przez szkołę uczniom należącym do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym nauki języka mniejszości oraz własnej historii i kultury.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do czasu zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 26 listopada 2020 r. (w tym z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Hanna Rybczyńska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/149/2020 z 10 września 2020 r. (akta kontroli str. 1-3)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację przez Szkołę w latach 2018-2020 ³ zadań mających na celu umożliwienie uczniom należącym do społeczności posługującej się językiem regionalnym (kaszubskim) nauki tego języka oraz własnej historii i kultury.
Uzasadnienie oceny ogólnej	W okresie objętym kontrolą Szkoła zapewniła właściwe warunki organizacyjne, edukacyjne i kadrowe niezbędne do nauczania języka kaszubskiego oraz własnej historii i kultury Kaszubów. Szkoła prowadziła nauczanie języka kaszubskiego oraz własnej historii i kultury, w formach i wymiarze określonych w rozporządzeniu MEN z dnia 18 sierpnia 2017 r ⁴ . oraz współpracowała z organizacjami mniejszości w zakresie podtrzymywania tradycji i kultury regionalnej. Także w ramach pracy dydaktyczno-wychowawczej przybliżano uczniom dzieje i język regionu, m.in. poprzez realizowanie wielu projektów edukacyjnych. Zmiana organizacji pracy Szkoły, w związku z pandemią COVID-19, w tym zastosowanie zdalnego trybu nauczania, nie spowodowało zmniejszenia wymiaru godzin ww. zajęć.

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 (dalej: „ustawa o NIK”).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Do 26.11.2020 r.

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U. poz. 1627).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Zapewnienie przez szkołę uczniom należącym do społeczności posługującej się językiem regionalnym nauki języka oraz własnej historii i kultury

Opis stanu faktycznego

1. W Statucie Szkoły⁵, zgodnie z wymogiem określonym w art. 98 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2014 r. Prawo oświatowe⁶, określono cele i zadania Szkoły w zakresie umożliwiania uczniom naukę języka kaszubskiego oraz szczegółowo określono organizację nauczania tego języka oraz naukę własnej historii i kultury, opartą na zasadzie dobrowolności.

Szkoła nie skorzystała z prawa, o którym mowa w § 1 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli⁷, tj. do określenia w nazwie Szkoły języka regionalnego (kaszubskiego), w jakim prowadzone są zajęcia edukacyjne. Jak wyjaśnił Dyrektor, Szkoła posiada nazwę brzmiącą w języku polskim, przyjęła imię Alojzego Nagla – kaszubskiego poety. Imię patrona Szkoły jest zgodne z kierunkiem pracy wychowawczej i dydaktycznej Szkoły. Szkoła posiada własne godło szkolne – logo i sztandar z wyeksponowanymi symbolami kaszubskimi oraz własny hymn – śpiewany w języku kaszubskim. Słowa hymnu są tekstem utworu poetyckiego „Malinczi plachc” napisanego przez patrona Szkoły, a melodię skomponowała wnuczka poety kaszubskiego Jana Trepczyka.

(akta kontroli str. 4-7, 29, 31)

2. W latach szkolnych objętych kontrolą (tj. 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020), ani organ prowadzący Szkołę (Gmina Wejherowo), ani kuratorium oświaty, nie przyprawdzali w Szkole kontroli w zakresie nauczania języka kaszubskiego.

W ww. okresie Szkoła nie otrzymała od organu prowadzącego dodatkowych decyzji i zaleceń w sprawach organizacji zajęć dla uczniów uczących się języka kaszubskiego.

(akta kontroli str. 30, 35, 212)

3. Przed rokiem szkolnym 2017/2018 do Szkoły wpłynęło 29 wniosków rodziców w sprawie objęcia ucznia nauką języka kaszubskiego oraz nauką własnej historii i kultury⁸, na podstawie których zapewniono naukę ww. przedmiotów w następnych latach⁹. W latach szkolnych objętych kontrolą do Szkoły wpłynęło łącznie 26 wniosków rodziców w sprawie objęcia ucznia nauką języka kaszubskiego oraz nauką własnej historii i kultury, z tego: 12 wniosków dotyczyło roku szkolnego 2017/2018, trzy – 2018/2019 i 11 – 2019/2020. Nie stwierdzono przypadków odrzucenia wniosku.

Wnioski rodziców w sprawie objęcia ucznia nauką języka kaszubskiego oraz nauką własnej historii i kultury znajdowały się w osobnym segregatorze.

Szkoła udostępniała informacje o nauczaniu języka kaszubskiego zarówno na ogólnodostępnej tablicy informacyjnej w holu Szkoły (w całości poświęconej nauce języka kaszubskiego i patronowi Szkoły), jak i na stronie internetowej Szkoły:

⁵ Uchwalonym 27 listopada 2017 r. (w § 10 ust. 1 pkt 1.6. i § 59).

⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 910, ze zm.

⁷ Dz. U. poz. 502.

⁸ Nauka własnej historii i kultury jest prowadzona dla uczniów klas V i VI szkoły podstawowej.

⁹ Zgodnie z § 2 ust. 4 rozporządzenia MEN z 18 sierpnia 2017 r., wniosek dotyczy całego okresu nauki ucznia w danej szkole.

www.spndw.pl, gdzie znajduje się zakładka: „Język kaszubski”, a w niej dokument pn.: „Język kaszubski w szkole. Język kaszubski – informacje dla rodziców”, zawierający m.in. szczegółowe informacje o celu i zasadach organizacji zajęć w Szkole, a także do pobrania wzory:

- wniosku o objęcie dziecka/ucznia nauką języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego oraz nauką własnej historii i kultury;
- oświadczenia rodziców o rezygnacji z objęcia dziecka/ucznia nauką języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego lub nauki własnej historii i kultury.

Szkoła, oprócz zamieszczenia informacji na stronie internetowej i na tablicy ogłoszeń, informowała o możliwości realizowania nauczania języka kaszubskiego oraz własnej historii i kultury m.in. na zebraniu ogólnym na początku września każdego roku, na spotkaniach wychowawców z rodzicami uczniów, na zebraniach sołeckich i festynach rodzinnych. Oferta nauczania języka kaszubskiego oraz własnej historii i kultury w Szkole przedstawiana była także, jak wyjaśnił Dyrektor, w okazjonalnie wydawanych folderach oraz na zakładkach do zeszytów, afiszach, pocztówkach z podobizną patrona Szkoły. Także logo Szkoły (znajdujące się na materiałach reklamowych i budynku Szkoły) świadczy o związkach z regionem Małą Ojczyzną – Kaszubami.

W latach szkolnych objętych kontrolą w Szkole nie wystąpiła konieczność organizacji nauczania języka kaszubskiego w międzyszkolnym zespole nauczania.

(akta kontroli str. 36-41, 44, 47, 135, 137)

4. Informacje, o których mowa w § 6 rozporządzenia z 18 sierpnia 2017 r., przekazywano ustnie na zebraniu ogólnym rodziców z wychowawcami i dyrekcją Szkoły. Wychowawcy klas oraz nauczyciele języka kaszubskiego przedstawiali ustnie prawa i obowiązki uczniom i ich rodzicom. Dyrektor wyjaśnił, że informacje dotyczące zasad nauczania języka kaszubskiego, organizacji zajęć, zasad oceniania i klasyfikowania ucznia, prowadzonej dokumentacji szkolnej, są ogólnodostępne, w tym umieszczone na stronie internetowej Szkoły.

(akta kontroli str. 45, 50-51)

5. W latach szkolnych: 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 do Szkoły wpłynęło łącznie 17 oświadczeń rodziców o rezygnacji ucznia z nauki języka kaszubskiego¹⁰ (odpowiednio: dwa, sześć i dziewięć). Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że głównymi przyczynami rezygnacji były m.in.: kolizja planu lekcji z innymi zajęciami ucznia (np. w szkole muzycznej, z treningami w klubie piłkarskim), trudności ucznia z nauką innych przedmiotów, brak akceptacji przez uczniów i ich rodziców wydłużenia etapu edukacyjnego nauki języka kaszubskiego o klasy VII-VIII, zbyt długi czas oczekiwania na zajęcia i trudności z dojazdem do domu po zajęciach. W jednym tylko przypadku, po przeprowadzonych osobiście rozmowach z rodzicami uczniów, rodzic pozostawił ucznia do dalszej nauki języka kaszubskiego.

(akta kontroli str. 43-45, 48)

6. W okresie objętym kontrolą nauka języka kaszubskiego w Szkole prowadzona była w formie, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia MEN z 18 sierpnia 2017 r., tj. dodatkowej nauki języka kaszubskiego.

Liczba uczniów objętych ww. formą nauczania, według stanu na:

- 30 września 2017 r. wynosiła 39, co stanowiło 20,5% ogólnej liczby uczniów;
- 30 września 2018 r. wynosiła 32, co stanowiło 14,4% ogólnej liczby uczniów;

¹⁰ Większość rezygnacji złożono w terminie do 29 września roku szkolnego, którego wniosek dotyczył, a w kilku przypadkach w trakcie roku szkolnego w związku ze zmianą szkoły,

- 30 września 2019 r. wynosiła 28, co stanowiło 11,8% ogólnej liczby uczniów¹¹.

Wszyscy uczniowie objęci nauką języka kaszubskiego w latach szkolnych objętych kontrolą posiadali obywatelstwo polskie.

(akta kontroli str. 18-21, 30, 35, 42)

W każdym roku szkolnym objętym kontrolą nauka języka kaszubskiego odbywała się w trzech grupach międzyklasowych, liczących odpowiednio: od 10 do 15 uczniów (rok 2017/2018), od ośmiu do 14 uczniów (rok 2018/2019), od siedmiu do 14 uczniów (rok 2019/2020) i była zgodna z liczbą określoną w § 7 ust. 3 rozporządzenia MEN z 18 sierpnia 2017 r. (tj. od trzech do 16 uczniów).

Dla uczniów klas V i VI prowadzona była nauka własnej historii i kultury (w Szkole przedmiot ten nosił nazwę: „własna historia i kultura Kaszub”), zorganizowana w formie jednej grupy w roku szkolnym 2017/2018 (siedmiu uczniów), jednej grupy w roku szkolnym 2018/2019 (15 uczniów) oraz dwóch grup w roku szkolnym 2019/2020 (łącznie 10 uczniów).

Dane wykazane w SIO (System Informacji Oświatowej) dotyczące liczby uczniów objętych nauką języka kaszubskiego w latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 (według stanu na dzień 30 września każdego roku) były zgodne ze stanem faktycznym.

Szkoła zapewniła nauczanie języka kaszubskiego oraz nauki własnej historii i kultury w wymiarze godzin przewidzianym w załączniku nr 3 do rozporządzenia MEN z 18 sierpnia 2017 r. Tygodniowy wymiar godzin nauki języka kaszubskiego w formie dodatkowej nauki języka wynosił trzy godziny, a roczny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury – 25 godzin.

Ww. zajęcia zostały uwzględnione w szkolnym planie nauczania w poszczególnych latach szkolnych objętych kontrolą oraz w tygodniowym rozkładzie zajęć dla poszczególnych klas i oddziałów.

Nauczanie języka kaszubskiego zostało włączone do obowiązkowych zajęć edukacyjnych uczniów, a własnej historii i kultury Kaszub – do zajęć dodatkowych, co było zgodne z § 2 ust. 5 rozporządzenia MEN z 18 sierpnia 2017 r.

(akta kontroli str. 19-25, 52-97, 190)

7. Szkoła, w ramach pracy dydaktyczno-wychowawczej, zapewniała podtrzymywanie kultury i tradycji regionalnej oraz przybliżała uczniom dzieje i język regionu kaszubskiego, m.in. poprzez realizowanie projektów edukacyjnych:

- "Kaszuby – to moje miejsce na ziemi", w ramach którego (w roku szkolnym 2018/2019) zorganizowano wycieczki, m.in. do: Zagrody Gburskiej i Rybackiej w Nadolu, Zagrody „Sołtysówka” w Łapalicach, Kaszubskiego Oka w Gniewinie, Osady Słowiańskiej w Sławutowie, Muzeum Ziemi Puckiej, Centrum Promocji Regionu w Szymbarku, Kaszubskiego Parku Gigantów, Kaszubskiego Parku Miniatur w Stryszej Budzie (w wycieczkach uczestniczyło od 19 do 30 uczniów);
- „Moja mała Ojczyzna”, w ramach którego (w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019) zorganizowano dla dzieci uczących się języka kaszubskiego wycieczki m.in. do: Muzeum Zachodniokaszubskiego w Bytowie, Zagrody Styp-Rekowskich w Płotowie, a także wyjście do gospodarstwa rolnego w Nowym Dworze Wejherowskim z okazji „Dnia Bulwy” (w wycieczkach uczestniczyło od 18 do 25 uczniów).

¹¹ Na 30 września danego roku liczba uczniów (bez oddziałów przedszkolnych) wynosiła odpowiednio: 190, 222 i 237. W okresie objętym kontrolą do Szkoły nie uczęszczały dzieci należące do mniejszości narodowych lub etnicznych, w tym mniejszości romskiej.

Ponadto, w Szkole co roku obchodzony jest Dzień Patrona Szkoły (nauczyciele mają do dyspozycji dodatkowy program wychowawczy oparty o postać Alojzego Nagła), a w okresie Świąt Bożego Narodzenia organizowane jest „Gwiżdże” lub kolędowanie po klasach z własnoręcznie wykonanymi szopkami i śpiewem kolęd kaszubskich.

Szkoła i nauczyciele języka kaszubskiego współpracują z innymi szkołami m.in. przy organizacji wspólnych wycieczek, gminnych eliminacji Konkursu Recytatorskiego Literatury Kaszubskiej „RÓDNŌ MŌWA”, przy przeglądach kultury kaszubskiej i kultur różnych regionów Polski organizowanych w szkołach, a także w związku z uczestnictwem w „Dniach Piaśnickich” i „Marszu Gwiazdzistym”.

(akta kontroli str. 45, 49-50)

8. Programy nauczania języka kaszubskiego oraz własnej historii i kultury Kaszub¹², zgodnie z art. 22a ust. 6 i 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹³, zostały dopuszczone przez Dyrektora do użytku w Szkole (po zaopiniowaniu przez Radę Pedagogiczną) i włączone do szkolnego zestawu programów nauczania w poszczególnych latach szkolnych objętych kontrolą.

(akta kontroli str. 98-132)

9. W Szkole obowiązywały¹⁴ podręczniki do nauki języka kaszubskiego, dopuszczone do użytku szkolnego i wpisane (zgodnie z § 13 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie dopuszczenia do użytku szkolnego podręczników¹⁵) do wykazu podręczników dla mniejszości narodowych, mniejszości etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, tj.:

- „Z kaszëbsczim w szkole”. Część I, autorzy: T. Czerwińska, A. Pająk, L. Sorn, wydawnictwo: Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie (nr ewidencyjny w wykazie: 175/1/2009);
- „Z kaszëbsczim w szkole”. Część II, autorzy: T. Czerwińska, A. Pająk, L. Sorn, wydawnictwo: Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie (nr ewidencyjny w wykazie: 175/2/2009);
- „Kaszëbsczi Òdkriwca”, autor: E. Maszke, wydawnictwo: Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie (nr ewidencyjny w wykazie: 938/1/2018).

Wszystkim uczniom zapewniono niezbędne podręczniki do nauczania języka kaszubskiego. Uczniowie mieli do dyspozycji 30 podręczników (po 10 z każdej ww. pozycji), a ponadto były one dostępne w wersji e-podręcznika i wykorzystywane podczas zajęć, które organizowane były m.in. w sali informatycznej.

Do nauczania własnej historii i kultury Kaszub nie było podręcznika dopuszczonego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. W związku z powyższym, na zajęciach uczniowie korzystali przede wszystkim z Internetowego Podręcznika Historii Kaszubów dostępnego w wersji elektronicznej na stronie Kaszëbsczi Jednotë (<http://kaszëbsko.com/historia>). Ponadto korzystano z książek z biblioteki szkolnej (m.in.: „Kaszuby przez wieki”, „Atlas Dziejów Pomorza i jego mieszkańców – Kaszubów”, „Geografia Kaszub”, „Współczesna Kultura Kaszubska”), ze źródeł historycznych materialnych: pisanych (gazety, fragmenty kronik, pamiętników)

¹² „Z kaszëbskim w szkole” – program nauczania języka kaszubskiego z elementami wiedzy o Kaszubach, opracowanie: T. Czerwińska, A. Pająk, L. Sorn (I i II etap edukacyjny), „Gòdóm i pìszã pò kaszëbskù” – program nauczania języka kaszubskiego, opracowanie: D. Pioch (klasy III-IV) „Na Kaszëbach” – program nauczania języka regionalnego – kaszubskiego, opracowanie: E. Maszke (klasy IV-VIII), Program nauczania: Własna Historia i Kultura (Kaszuby), opracowanie: D. Pioch (II etap).

¹³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1327.

¹⁴ Badanie przeprowadzono na podstawie wykazu podręczników obowiązujących w roku szkolnym 2019/2020.

¹⁵ Dz. U. poz. 2013.

i niepisanych (obrazy, zdjęcia, ozdoby, narzędzia) oraz niematerialnych (legandy, wywiady z mieszkańcami zasłużonymi dla regionu), będących żywym zapisem historii, kultury, literatury, tradycji i obyczajów.

(akta kontroli str. 26, 191, 193, 210-211)

10. W latach szkolnych objętych kontrolą, w Szkole, naukę języka kaszubskiego oraz własnej historii i kultury Kaszub prowadziło łącznie czterech nauczycieli, z tego:

- w roku szkolnym 2017/2018: dwóch nauczycieli (kontraktowy – nauczanie języka kaszubskiego oraz dyplomowany – nauczanie własnej historii i kultury Kaszub i Kaszubów),
- w latach szkolnych 2018/2019 i 2019/2020: dwóch tych samych nauczycieli (dyplomowany – nauczanie języka kaszubskiego oraz własnej historii i kultury Kaszub i Kaszubów oraz dyplomowany – nauczanie języka kaszubskiego).

Nauczyciele posiadali kwalifikacje zgodne z wymogiem określonym w § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli¹⁶, a znajomość języka kaszubskiego została potwierdzona, zgodnie z wymogiem określonym w § 14 ust. 2 ww. rozporządzenia, stosownymi dokumentami (dyplomem ukończenia studiów i zaświadczeniem wydanym przez organizację społeczną społeczności posługującej się językiem regionalnym – Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie).

(akta kontroli str. 27-28)

11. Dyrektor, na każdy rok szkolny objęty kontrolą, sporządził plan doskonalenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli, w którym określił ich potrzeby. W planie na rok szkolny 2017/2018 ujęto nauczyciela języka kaszubskiego¹⁷, a w planach na rok szkolny 2018/2019 i 2019/2020 nauczycielkę, która miała podjąć studia podyplomowe z zakresu nauczania języka kaszubskiego. Nie wnioskowano jednak do organu prowadzącego o dofinansowanie doskonalenia zawodowego z powodu rezygnacji nauczyciela języka kaszubskiego z pracy oraz pobyt nauczycielki na urlopie wychowawczym. Dyrektor wyjaśnił, że na ich miejsce zatrudniono innych nauczycieli z pełnymi kwalifikacjami do nauczania języka kaszubskiego.

Nauczyciele uczący języka kaszubskiego, w miarę możliwości, brali udział w różnych formach doskonalenia (e-kursy, konferencje metodyczne, webinaria, promocje podręczników), organizowanych m.in. przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Wydział Filologiczny Uniwersytetu Gdańskiego, Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, wydawnictwa regionalne oraz inne podmioty oświatowe, edukacyjne, kulturalne¹⁸.

W latach szkolnych objętych kontrolą Dyrektor nie występował do kuratora oświaty oraz właściwej terenowo placówki doskonalenia nauczycieli o pomoc w zakresie wspomagania nauczycieli prowadzących zajęcia z języka kaszubskiego oraz własnej historii i kultury Kaszub.

(akta kontroli str. 192, 195-209)

12. W Szkole prowadzono elektroniczny dziennik lekcyjny (Vulcan Uonet+), w którym ujmowane były zajęcia z języka kaszubskiego oraz własnej historii i kultury Kaszub, a także przebieg nauczania. Oględziny (przeprowadzone dla trzech grup

¹⁶ Dz. U. z 2020 r. poz.1289.

¹⁷ Udział w „Studium wiedzy o Pomorzu”.

¹⁸ Nauczyciele brali udział m.in. w konferencji "Muzea w dydaktyce języka kaszubskiego" (25.09.2018 r. Wydział Filologiczny Uniwersytetu Gdańskiego), w e-kursie "Uczymy pisanie - kreatywnie, aktywnie, z humorem" (Kailean - Akredytowana Placówka Doskonalenia Nauczycieli), w konferencji naukowo-dydaktycznej dla nauczycieli języka kaszubskiego "Ûcimë pò kaszëbskù w szkòle ònline. Szkòlny i ùczëń w internetowi sęcë." (17.09.2020 r.).

w roku szkolnym 2019/2020, liczących odpowiednio: siedmioro, siedmioro i 14 uczniów) wykazały, że:

- zajęcia z języka kaszubskiego oraz własnej historii i kultury Kaszub (w przypadku klas V i VI) były uwzględnione w dzienniku dla ww. uczniów uczestniczących w zajęciach,
- dokumentowano przebieg nauczania, m.in. odnotowywano obecność uczniów na zajęciach, wpisywano tematy przeprowadzonych zajęć, oceny bieżące, śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z ww. zajęć edukacyjnych.

(akta kontroli str. 189)

13. Szkoła, zgodnie z § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji¹⁹, prowadziła arkusz ocen ucznia przez okres jego nauki w Szkole. Badanie 14 arkuszy ocen uczniów uczących się języka kaszubskiego oraz własnej historii i kultury Kaszub w roku szkolnym 2019/2020²⁰, wykazało, że w każdym arkuszu znajdował się wpis rocznej oceny klasyfikacyjnej z nauki języka kaszubskiego (jako obowiązkowe zajęcia edukacyjne), a w siedmiu arkuszach (dotyczy uczniów klas VI) – wpis rocznej oceny klasyfikacyjnej z nauki własnej historii i kultury Kaszub (jako dodatkowe zajęcia edukacyjne).

(akta kontroli str. 19, 190)

14. Organizację biblioteki szkolnej oraz jej zadania i zakres współpracy z uczniami, rodzicami, nauczycielami, z gminą i władzami kultury oraz innymi instytucjami zawarto w Statucie Szkoły (§ 65) oraz w Regulaminie Pracy Biblioteki²¹.

W § 65 ust. 1 Statutu Szkoły zawarto postanowienie, zgodnie z którym biblioteka szkolna jest pracownią służącą popularyzowaniu wiedzy o regionie kaszubskim.

W okresie objętym kontrolą biblioteka szkolna angażowała się w organizację szkolnego i gminnego Konkursu Recytatorskiego Poezji Kaszubskiej, m.in. poprzez:

- przygotowanie regulaminu konkursu gminnego w oparciu o regulamin otrzymany z Powiatowego Zespołu Placówek Oświatowo-Wychowawczych w Wejherowie;
- gromadzenie oraz udostępnianie uczniom i nauczycielom utworów literatury kaszubskiej, pracę z uczniami nad tekstami konkursowymi,
- udział w pracach komisji konkursowych na szczeblu szkolnym,
- podjęcie działań organizacyjnych (dyplomy, nagrody, podziękowania dla członków komisji, uczestników, nauczycieli promujących tożsamość narodową i językową na szczeblu gminy, przygotowanie tekstów poezji i prozy kaszubskiej dla członków jury),
- przygotowanie scenografii sali konkursowej i dekoracji Szkoły.

Ponadto biblioteka szkolna corocznie angażowała się w organizację obchodów Dnia Patrona Szkoły, które miały na celu przybliżenie sylwetki Alojzego Nagla oraz wartości, tradycji i kultury Kaszub (odbywały się konkursy plastyczne, wiedzy o patronie, warsztaty – ginące zawody, inscenizacje), a także przygotowywała gazetki tematyczne poświęcone literaturze, tradycjom i zwyczajom kaszubskim.

Na zakup książek i pomocy szkolnych dla uczniów uczących się języka kaszubskiego w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 nie wydatkowano żadnych środków finansowych, a w roku szkolnym 2019/2020 wydatkowano 1 819,70 zł.

(akta kontroli str. 8-17, 135-138, 184-188)

¹⁹ Dz. U. poz. 1646, ze zm.

²⁰ Do badania wybrano jeden oddział (najliczniejszy), spośród trzech oddziałów funkcjonujących w Szkole w roku szkolnym 2019/2020.

²¹ Zatwierdzonym 15 września 2016 r.

15. W latach 2018-2020 Szkoła współdziałała z organizacjami społeczności posługującej się językiem kaszubskim w celu realizacji zadań na rzecz uczniów uczących się języka kaszubskiego. Dyrektor wyjaśnił, że Szkoła od lat współpracuje ze Zrzeszeniem Kaszubsko-Pomorskim m.in. przy organizowaniu kolejnych edycji Konkursu Recytatorskiego Literatury Kaszubskiej „RÔDNÔ MÔWA” na szczeblu gminnym, uczniowie od kilku lat biorą aktywny udział w konkursach plastycznych i filmowych będących wspólną inicjatywą Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego i Stowarzyszenia Trefl Pomorze. W ramach akcji „Aktywne Kaszuby” uczniowie wykonują plakaty, prace plastyczne, nagrywają filmiki o tematyce regionalnej lub związanej z postacią ustanowioną przez Zrzeszenie patronem danego roku, a na zaproszenie organizatorów mają możliwość uczestniczenia w wydarzeniu sportowym – święcie wszystkich „żółto-czarnych kibiców” w Ergo Arenie. Ponadto Szkoła jest w stałej współpracy z Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, w ramach której m.in. uczniowie biorą udział w lekcjach muzealnych i warsztatach zarówno na terenie muzeum, jak i w Szkole. Szkoła współpracuje również z mediami (Radio Kaszëbë, Norda FM), dzięki którym uczniowie mieli okazję wziąć udział w lekcji on-line ukazującej pracę prezenterów radiowych w studium nagraniowym, pracę reporterów w terenie i proces przygotowywania materiału radiowego, a przy okazji realizacji projektu „Kaszuby – to moje miejsce na ziemi” realizowanego przy okazji współpracy z Gminą Wejherowo i firmą GAZ-SYSTEM S.A. – przez kilka miesięcy Szkoła współpracowała z lokalnym miesięcznikiem „Nasza Gmina”, w którym dokumentowano realizowany projekt i promowano ciekawe miejsca regionu.

(akta kontroli str. 29, 31)

16. W okresie objętym kontrolą, ze środków innych niż subwencja oświatowa sfinansowano realizację projektu pn.: „Kaszuby – to moje miejsce na ziemi”, tj. na podstawie umowy sponsoringu zawartej 14 marca 2019 r. pomiędzy Operatorem Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. (Sponsor) a Gminą Wejherowo (Sponsorowany), której przedmiotem było określenie wzajemnych praw i obowiązków związanych z finansowaniem ww. projektu. Na realizację projektu Sponsor zobowiązał się przekazać Sponsorowanemu kwotę 7 000 zł. Uchwałą Rady Gminy Wejherowo z 22 maja 2019 r. o ww. kwotę został zwiększony plan finansowy Szkoły. Realizacja projektu odbywała się w okresie od 15 marca do 21 czerwca 2019 r. i zostali nim objęci wszyscy uczniowie uczęszczający na lekcje języka kaszubskiego w Szkole. Nadrzędnym celem projektu było wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży wiejskiej poprzez rozszerzenie oferty edukacyjno-wychowawczej Szkoły o dodatkowe zajęcia w terenie (warsztaty, prelekcje, gry terenowe, lekcje muzealne) oraz wycieczki edukacyjne sprzyjające m.in. pogłębianiu wśród uczniów wiedzy o regionie, kulturze, przyrodzie, kształtowaniu postaw patriotycznych służących identyfikacji narodowej i kulturowej.

W ww. okresie, uczniom uczącym się języka kaszubskiego, za pośrednictwem Szkoły nie udzielono pomocy materialnej innej, niż pomoc udzielana na zasadach ogólnych.

(akta kontroli str. 133-183)

17. Szkoła, w okresie zagrożenia zarażeniem COVID-19, zapewniła realizację zadań umożliwiających naukę języka kaszubskiego w zakresie określonym w rozporządzeniu MEN z 18 sierpnia 2017 r. Dyrektor wyjaśnił m.in., że:

- korzystano z materiałów i informacji publikowanych na stronach internetowych Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Cyfryzacji przydatnych do planowania i realizacji nauki zdalnej, głównie ze strony:

https://dokumenty.men.gov.pl/Kształcenie_na_odleglosc_poradnik_dla_szkol.pdf („Kształcenie na odległość”. Poradnik dla szkół);

- nauczyciele języka kaszubskiego, do nauczania zdalnego wykorzystywali dostępne im narzędzia TIK²² (w tym komputer, kamerę, telefon komórkowy, wizualizer), przygotowywali autorskie materiały, a także korzystali z gotowych, zamieszczonych na różnych stronach internetowych. Opracowane materiały udostępniano poprzez dziennik elektroniczny, pocztę służbową i Office 365 oraz linki i hiperłącza. Niektóre zajęcia on-line przeprowadzano z wykorzystaniem platformy Microsoft Teams. Część zajęć, szczególnie utrwalających materiał, miała charakter gier i zabaw, do których wykorzystywano platformy: wordwall.net i testportal.pl. Uczniowie korzystali z e-podręczników dostępnych na stronie internetowej <http://skarbnicakaszubska.pl/podreczniki/>, a opracowane zagadnienia przekazywali w formie załączników: zdjęć, plików audio, filmików, skanów. Jeśli uczeń zgłosił problem z łączem internetowym, miał możliwość odebrania materiałów ze Szkoły w wersji papierowej lub elektronicznej;
- do nauki zdalnej języka kaszubskiego korzystano z wielu stron internetowych i portali edukacyjnych²³;
- na bieżąco dokonywano analizy stanu sprzętowego i możliwości zdalnego nauczania z wykorzystaniem Internetu przez uczniów uczących się języka kaszubskiego. Rozpoznaniem sytuacji zajęli się wychowawcy klas, którzy na bieżąco monitorowali sytuację swoich wychowanków. Uczniom, których rodzice zgłosili zapotrzebowanie na sprzęt (z uwagi na jego brak lub większą ilość dzieci korzystających w gospodarstwie domowym z komputera podczas nauki zdalnej) wypożyczono laptopy przekazane Szkole przez Gminę Wejherowo;
- Szkoła poinformowała rodziców i uczniów o ustalonych zasadach i formach kształcenia na odległość, sposobach i narzędziach wykorzystywanych w kontakcie z rodzicami oraz informowała o wszystkich bieżących kwestiach poprzez: wiadomość zamieszczoną w panelu głównym dziennika elektronicznego, informację zamieszczoną na stronie internetowej Szkoły (spndw.pl), w wiadomościach kierowanych bezpośrednio do każdego z rodziców uczniów przez dyrekcję Szkoły, wychowawców klas i poszczególnych nauczycieli przedmiotów, a także podczas rozmów telefonicznych;
- nie zmodyfikowano szkolnego zestawu programu nauczania dotyczącego nauki języka kaszubskiego, ani nie zmniejszono liczby godzin z uwagi na przejście na zdalną naukę;
- Szkoła na bieżąco monitorowała aktywność uczniów poprzez odnotowywanie obecności w dzienniku, weryfikowanie wykonanych zadań, ocenianie aktywności, zaangażowania i efektów pracy własnej uczniów, wpisywanie pozytywnych uwag, wysyłanie maili z pochwałą lub przypomnieniem o obowiązku podjęcia wykonania zadania lub uczestniczenia w zajęciach on-line, kierowanych do uczniów i ich rodziców. Ostatecznie, gdy uczeń nie wykazywał aktywności, kontaktowano się z rodzicami telefonicznie.

(akta kontroli str. 30, 32-34)

18. Dyrektor wyjaśnił, że w latach szkolnych objętych kontrolą (w tym w szczególności w okresie kształcenia na odległość z powodu stanu epidemii związanego z zakażeniem wirusem COVID-19), rodzice uczniów nie zgłaszali

²² Technologie informacyjno-komunikacyjne.

²³ M.in.: <http://skarbnicakaszubska.pl>, <http://www.akademiabajkikaszubskiej.pl>, <http://www.kaszubskidladzieci.pl>, <http://www.cassubia-dictionary.com>, <http://www.wirtualnekaszuby.com>, <http://wordwall.net/pl-pl/community/j-kaszubski>, <http://www.kaszubi.pl>, <https://sites.google.com/view/spotkajmysieonline/strona-glowna/jezyk-kaszubski>.

problemów dotyczących dostępności do nauczania języka kaszubskiego oraz własnej historii i kultury.

(akta kontroli str. 30, 34)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Gdańsk, dnia 16 grudnia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Dyrektor

Kontroler

Hanna Rybczyńska

Główny specjalista kontroli państwowej

WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

Z up, Ewa Duszka
.....
podpis

Hanna Rybczyńska
.....
podpis

g

